

วารสาร น้อยพันธ์ 2550: การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพื้นที่สีเขียวฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา
จังหวัดนนทบุรี วิทยาลัยวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
อย่างยั่งยืน) สาขาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โครงการสหวิทยาการ
ระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการที่ปรึกษา: ศาสตราจารย์โสภณ ทองปาน, Ph.D. 164 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสถานการณ์การใช้ที่ดินและเสนอแนวทางการจัดการพื้นที่สีเขียว
ตามผังเมืองรวมจังหวัดนนทบุรีในบริเวณพื้นที่ศึกษา 6 ตำบล ได้แก่ คลองข่อย บางตะไนย์ คลองพระอุดม
บางพลับ อ้อมเกร็ด และท่าอิฐ ซึ่งทั้งหมดตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตอำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี วิธีการศึกษาเน้นแนวทางเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสังเกตการณ์ การสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์
อย่างไม่เป็นทางการ และการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษา พบว่า พื้นที่ศึกษาเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยาและ
มีปัญหาน้ำท่วมเสมอในฤดูน้ำหลาก พื้นที่ทั้งหมดมีจำนวน 23,313.95 ไร่ ประชากรรวมจำนวน 31,956 คน
พื้นที่ชนบทและเกษตรกรรมหรือพื้นที่สีเขียวตามผังเมืองจังหวัดนนทบุรีมีจำนวนร้อยละ 96 ของพื้นที่ทั้งหมด
โดยเป็นการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรร้อยละ 90 ของพื้นที่สีเขียว กิจกรรมการเกษตร ได้แก่ นาข้าว/นาหว้าน สวน
ผลไม้ผสม ส่วนการใช้ที่ดินลำดับรองลงมา คือ พื้นที่แม่น้ำลำคลองร้อยละ 5 และที่อยู่อาศัยร้อยละ 3.44

ปัจจุบัน พื้นที่เกษตรมีแนวโน้มลดลงมากเช่นเดียวกับการลดลงของพื้นที่เกษตรโดยรวมของจังหวัด
นนทบุรี ซึ่งเมื่อปี 2546 พื้นที่เกษตรลดลงจากปี 2536 จำนวน 29,254 ไร่ สาเหตุการลดลงของพื้นที่เกษตร
ได้แก่ การก่อสร้างโครงการสะพานพระราม 4 และถนนต่อเชื่อม ตั้งแต่ปี 2537 ซึ่งตัดผ่านใจกลางพื้นที่ศึกษา
ทำให้ราคาที่ดินสูงขึ้นและเกิดการซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร ปัจจุบันที่ดินส่วนหนึ่งจึงถูกปล่อยให้รกร้างเพื่อทำนา
นอกจากนี้โครงการจัดสรรที่ดินยังมีเพิ่มมากขึ้น โดยในช่วงปี 2530-2549 มีจำนวน 21 โครงการ ประกอบกับ
การประกาศใช้ผังเมืองนนทบุรี 2548 ก่อนข้างลำน้ำเจ้าพระยาและมาตรการผังเมืองที่มีอยู่ยังไม่สามารถหยุดการขยายตัว
ของเมืองจากทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาได้ สำหรับชาวบ้านส่วนใหญ่ยังต้องการประกอบอาชีพ
เกษตรต่อไป แต่ยังไม่เห็นความสำคัญของพื้นที่สีเขียวมากนัก และพื้นที่นี้ประสบปัญหาน้ำท่วม ขยะ และน้ำเสีย

แนวทางการจัดการพื้นที่สีเขียวหรือพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรมบริเวณพื้นที่ศึกษาควรดำเนินการดังนี้
ด้านเศรษฐศาสตร์ควรเร่งดำเนินการเก็บภาษีและให้เงินอุดหนุนเกษตรกรเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อรักษาพื้นที่สีเขียวไว้
ด้านการเกษตรควรแก้ไขปัญหอย่างจริงจังโดยเฉพาะปัญหานี้สิน แนะนำชนิดพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่น้ำท่วม
และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อมควรวางแผนระยะยาวในการจัดการขยะและน้ำเสีย
ด้านผังเมืองควรจัดทำผังเมืองอนาคตโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน กำหนดเขตจัดสรรที่ดินเพื่อที่อยู่
อาศัยให้เหมาะสมและชัดเจน และรัฐควรจัดซื้อที่ดินบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อจัดสร้างสวนสาธารณะแห่งเมือง
นนทบุรีในอนาคต

วรากร เรืองพันธ์

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

๕๖ / ๕๐ / ๕๐